

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ
В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ
АГРЕСІЇ**

**МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції**

19 червня 2026 року

**Одеса
2026**

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ
В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
19 червня 2026 року

ОДЕСА
2026

УДК 342.7:341.3:364(477)

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

Давиденко В.В., ректор університету, кандидат юридичних наук, доцент

Заступник голови:

Корнієнко М.В., перший проректор університету, доктор юридичних наук, професор

Члени оргкомітету:

Бабчук О.Г., завідувач кафедри психології та педагогіки, кандидат психологічних наук, доцент;

Гугулан Є., завідувач кафедри приватного права Академії «Штефана Великого», Міністерство внутрішніх справ Республіки Молдова, доктор філософії, доцент;

Домброван Н.В., начальник відділу організації наукової діяльності, кандидат юридичних наук, доцент;

Ковальова О.В., професор кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент;

Матієнко Т.В., професор кафедри психології та педагогіки, кандидат юридичних наук, доцент;

Пасько О.М., професор кафедри психології та педагогіки, доктор юридичних наук, доцент;

Пишна А.Г., завідувач кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент;

Сухарєва А.О., професор кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент;

Тетерятник Г.К., завідувачка кафедри кримінального процесу та криміналістики, доктор юридичних наук, професор;

Томіна В.Ю., доцент кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент.

Статті друкуються в авторському варіанті.

Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей,
які суттєво перевищували пропоновані обсяги.

Захист прав дитини в умовах військової агресії: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 19 червня 2026 р.). Одеса : ОДУВС, 2026 – 465 с.

Геляка М.Р.

здобувачка першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти 3 курсу 1 групи денної форми здобуття освіти
Інституту права та безпеки, спеціальності 053 «Психологія»
Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Пасько О.М.

професор кафедри психології та педагогіки
Одеського державного університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ЕФЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ З ОСОБАМИ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД НАСИЛЬСТВА

Становлення українського суспільства відбувається в умовах воєнного стану, у зв'язку із цим висувуються певні вимоги до функціонування державних структур та органів. Тому взаємодія працівників Національної поліції України з особами, які постраждали від насильства, є суттєвою складовою системи соціальної підтримки та захисту прав громадян. Постраждалі від насильства часто перебувають у стані значного емоційного стресу, тривоги, страху та дезорієнтації, що ускладнює для них звернення за допомогою та взаємодію зі слідчими підрозділами Національної поліції України. Неефективна комунікація або відсутність належної психологічної підготовки у працівників Національної поліції може призвести до вторинної травматизації постраждалих і як наслідок – довіри до правової системи.

Концептуальні психосоціальні аспекти цієї взаємодії охоплюють: визначення психологічного стану потерпілого, зменшення емоційного стресу, налагодження довірливих стосунків, підтримку самостійності постраждалої особи та забезпечення її безпеки упродовж всього процесу. Міжнародна практика наголошує на важливості всебічного підходу у роботі з особами, які пережили насильство, поєднуючи правову допомогу та психологічне супроводження. В нашій країні ці аспекти мають особливу актуальність через зростання кількості випадків домашнього насильства, злочинів, пов'язаних з війною та загальної соціальної нестабільності. Від ефективності співпраці поліції та постраждалих залежить не лише хід розслідування, а й успішність психосоціального відновлення осіб, які постраждали від насильства.

Так, на думку, Л.С. Волинець насильство – це складне, багатогранне явище. Загалом, термін «насильство» має чітко виражене негативне забарвлення і використовується у надзвичайно широкому сенсі, який охоплює всі форми фізичного, психологічного та економічного утиску, а також такі моральні якості, як брехня, ненависть, лицемірство та подібне [1, с. 35].

На думку Л.М. Кулика, під придушенням слід розуміти будь-яке обмеження можливостей для особистісного розвитку, що спричинене впливом інших осіб або суспільних структур [2, с. 67].

Насильство, на відміну від вроджених інстинктів (таких як самозбереження, продовження роду тощо), є усвідомленою дією, що здійснюється навмисно і з конкретною метою. Тому воно властиве лише людині, оскільки вона єдина істота, що володіє свідомістю. До того ж, оскільки ця дія спрямована на іншу людину, а не на самого себе, вона завжди передбачає наявність щонайменше двох учасників: того, хто здійснює насильство, та особи, яка постраждала.

Одним із показників насильства є завдана шкода. Однак, якщо були вчинені дії примусового характеру, а негативних наслідків не настало – факт насильства все одно має місце. Тому правильніше буде розглядати не лише вже існуючу шкоду, а й можливу, потенційну, яка може виникнути за певних обставин [3, с. 129].

Ще однією з ключових характеристик насильства є навмисність та усвідомленість дій. Це зумовлено тим, що змушення людини до певної поведінки відбувається лише навмисно, тобто з передбаченням і бажанням досягнення конкретного результату. Ненавмисні дії або випадкові події не підпадають під визначення насильства, оскільки в них відсутній такий суттєвий елемент, як свідомо воля особи, що завдає шкоди.

Також ознакою насильства є його застосування без згоди або всупереч волі особи, на яку воно направлене. Таке трактування дозволяє класифікувати як насильство не лише пряме порушення волі особи, яка постраждала від насильства, а й дії, вчинені стосовно особи, яка через свій фізичний або психічний стан не може об'єктивно оцінювати або усвідомлювати суть вчинків, спрямованих проти неї. Йдеться, наприклад, про дітей, осіб з психічними розладами або тих, хто перебуває у непритомному стані [4, с. 10].

Насильство щодо жінок є порушенням прав людини і розглядається як форма дискримінації проти жінок. Воно охоплює будь-які прояви гендерного насильства, які заподіють або можуть заподіяти фізичну, сексуальну, психологічну чи економічну шкоду або страждання. Це стосується як публічних, так і приватних діянь, а також включає погрози такими діями, примус та примусове позбавлення свободи.

Перелік чинників домашнього насильства не є вичерпним. Його передумовами є різноманітні соціальні проблеми, зокрема: особливості українського менталітету; економічна нестабільність у країні, що призводить до фінансових труднощів у родинах та загострює конфлікти, які можуть перерости у насильницькі дії; проблеми історичного, політичного та культурного характеру; соціальна напруженість; а також недостатня увага до проблеми на рівні державного регулювання.

Взаємодія поліції з постраждалими від насильства охоплює важливі соціальні та психологічні фактори, які впливають на успішність цього контакту. Люди, які пережили насильство, часто перебувають у стані сильного емоційного стресу, тривоги, страху, сорому та провини.

Так, у спільній науковій публікації В.В. Огоренко, О.М. Гненна та В.О. Кокашинський зазначають, що соціально-психологічну взаємодію поліції із особами, які постраждали від насильства, необхідно розглядати з урахуванням травма-інформованого підходу. Цей підхід передбачає розуміння

того, як травматичний досвід впливає на мислення, емоції та поведінку людини. Люди, що пережили насильство, нерідко виявляють уривчастість спогадів, складнощі із зосередженням уваги, прагнення уникати обговорення подробиць, а також непослідовність у своїх свідченнях. Такі особливості не є доказом неправдивості наданої інформації, натомість вони є характерними проявами психологічної травми [5, с. 57].

Відповідно серед пріоритетних обов'язків працівників поліції є:

початкова психологічна підтримка – забезпечення почуття безпеки, відновлення контролю над ситуацією та зниження сильного занепокоєння;

емпатійне спілкування – використання нейтральної, безоціночної мови, уникнення будь-яких звинувачувальних фраз;

запобігання подальшому травмуванню – недопущення повторного психологічного стресу через формальне, байдуже або вороже ставлення під час спілкування;

інформування про законні права та можливості захисту – роз'яснення процедур отримання безкоштовної правової допомоги, можливості винесення термінового обмежувального припису тощо.

В умовах воєнного стану є труднощі із соціальними взаєминами за наявності травматичного досвіду (бойові дії, втрати, вимушене переміщення та ін.), що підвищує тривожність та ризики агресії, психологи відзначають, що все це, а також хронічний стрес та посттравматичний стресовий розлад провокують сімейні конфлікти.

Отже, ключовим для ефективної допомоги є міжвідомча координація та мультимодальний підхід синергії співпраці поліції, соціальних, медичних та психологічних підрозділів. Такий комплексний підхід гарантує безперервність підтримки та зміцнює до державних структур.

Таким чином, ефективна взаємодія поліції із особами, які постраждали від насильства є пріоритетною для їх відновлення. Вона має ґрунтуватися на гуманності, емпатії, безпеці й повазі до гідності. Ігнорування психології спілкування веде до повторної травматизації, підриває довіру до поліції. Важливим є впровадження травма-інформованого та гендерно чутливого підходів у поліції, посилення міжвідомчої взаємодії та системна психологічна підготовка поліцейських. Лише комплексний підхід забезпечує дійсний захист прав потерпілих та сприяє їх як фізичному, так і ментальному відновленню.

ЛІТЕРАТУРА

Волинець Л.С. Система захисту дітей від жорстокого поводження: навчально-методичний посібник. Державна соціальна служба для сім'ї, дітей та молоді. Держсоцслужба. Київ, 2005. 395 с

Кулик К.Д. Причини розбещення неповнолітніх в Україні. *Часопис Київського університету права*. № 3. 2018. С. 257-263.

Журавель Т.В. Мобільна бригада соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього насильства: особливості створення і забезпечення роботи. СТ-Друк. Київ, 2020. С.128-134.

Виявлення, попередження і розгляд випадків насильства та жорстокого поводження з дітьми : методичні матеріали для працівників освіти / С. Буров та ін. К.: Видавничий дім «КАЛИТА», 2007. 36 с.

Огоренко В.В., Гненна О.М., Кокашинський В.О. Соціально-психологічні та клінічні аспекти домашнього насильства (огляд літератури). *Український вісник психоневрології*. 2021. № 1. С. 54-60. DOI: <https://doi.org/10.36927/2079-0325-V29-is1-2021-9>

Гладкий В.Ю.,
Сукмановська Л.М.

Львівський державний університет внутрішніх справ

ЗАХИСТ ПРАВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ

Проблема захисту прав дитини в умовах війни проти росії є однією з найгостріших гуманітарних і правових проблем сучасності. Війна завжди завдає найбільшого удару по найбільш незахищених категоріях населення, серед яких особливе місце належить дітям. Після початку повномасштабної військової агресії проти України мільйони дітей зіткнулися з надзвичайно складними життєвими обставинами. Тисячі дітей були змушені залишити свої домівки та стати внутрішньо переміщеними особами або шукати притулку за межами держави. Значна кількість дітей втратила батьків, рідних або близьких людей. Багато неповнолітніх зазнали фізичних і психологічних травм унаслідок бойових дій. Особливе занепокоєння міжнародної спільноти викликають випадки незаконного вивезення та депортації українських дітей з тимчасово окупованих територій до росії. Крім того, військова агресія призвела до порушення низки фундаментальних прав дітей, серед яких право на життя, безпеку, освіту, охорону здоров'я, сімейне виховання та належний рівень життя. У таких умовах питання захисту прав дитини набуває виняткового значення та стає одним із пріоритетних напрямів державної політики.

Варто зазначити, що права дитини є невід'ємною складовою системи прав людини та гарантуються як національним законодавством, так і міжнародними правовими актами. Особливе значення має Конвенція ООН про права дитини, яка визначає основні стандарти захисту дітей та покладає на держави обов'язок забезпечувати їхню безпеку, розвиток і благополуччя [1]. Водночас у період війни реалізація цих прав істотно ускладнюється через виникнення численних загроз фізичному та психічному здоров'ю дітей.

Загальновідомо, що одним із найважливіших прав дитини є право на життя, що визначено Конституцією України та міжнародними стандартами [2]. Саме це право становить основу існування та реалізації всіх інших прав і свобод. В умовах військової агресії право на життя опиняється під безпосередньою загрозою через ракетні обстріли, бойові дії, руйнування житлової інфраструктури та інших цивільних об'єктів. Діти нерідко стають випадковими жертвами воєнних злочинів, що призводить до тяжких наслідків для суспільства загалом. Кожна втрата дитячого життя є непоправною трагедією не лише для родини, а й для усієї держави, оскільки діти є майбутнім нації та головним людським потенціалом країни.

Наукове видання

**ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ.
МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції**

м. Одеса, 19 червня 2026 року

Підп. до друку 18.06.2026. Формат 60х84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум.-друк.арк 26,16. Обл.-вид. арк. 31,04
Надруковано з готового оригінал-макета
Редакційно-видавничий відділ
Одеського державного університету внутрішніх справ
м. Одеса, вул. Успенська, 1
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДП №3507 від 25.06.2009